

BOGUMIR EICHLER (1843—1905) JAKO MIKOLOG
W siedemdziesiątą rocznicę śmierci

Bogumir Eichler urodził się w Międzyrzecu Podlaskim 18.III.1843 r. Do szkoły średniej uczęszczał w Warszawie i już wtedy wykazywał duże zainteresowanie naukami przyrodniczymi. W 1862 r. wyjechał do Magdeburga, gdzie rozpoczął studia techniczne. W 1863 r. po wybuchu powstania styczniowego, powrócił do kraju i stanął do walki z caratem. Po upadku powstania nie tylko nie mógł już kontynuować studiów za granicą, lecz nawet nie wolno mu było oddalać się poza najbliższe okolice Międzyrzecza. Podjął wtedy pracę w miernictwie i żyjąc w skromnych warunkach, cały swój wolny czas poświęcił badaniom przyrodniczym. Musiał pokonywać ogromne przeszkody jakie stanowiły słabe zdrowie, skąpa literatura naukowa, brak osobistego kontaktu ze specjalistami, wreszcie brak odpowiednich funduszy. Jednak, nie zrażając się tym wszystkim, powoli wzbogacał swoją bibliotekę, nawiązał korespondencję z wybitnymi naukowcami polskimi i zagranicznymi, a dzięki pomocy Kasy im. Mianowskiego zdobył mikroskop, który pozwolił mu oznaczać również rośliny zarodnikowe. Zbiory jego rosły, pojawiły się publikacje drukowane we „Wszechświecie” i w „Pamiętniku Fizyograficznym”.

Eichler zajmował się archeologią, astronomią, meteorologią, zoologią i botaniką. Ta ostatnia dyscyplina stanowiła główną dziedzinę jego działalności naukowej. Na szczególne podkreślenie zasługują prace dotyczące roślin zarodnikowych: glonów, grzybów, śluzowców, porostów, wątrobowców i mchów. Dzięki badaniom Eichlera okolice Międzyrzecza Podlaskiego należą do obszarów najlepiej poznanych w Polsce pod względem flory grzybów. Sam nie miał możliwości dokładnego opracowania swoich zbiorów więc posyłał je do rewizji lub oznaczenia wybitnemu mikologowi włoskiemu, J. Bresadoli z Trydentu. Bresadola w 1903 r. ogłosił pracę, w której z materiałów zebranych przez Eichlera w okolicach Międzyrzecza opisał 1 nowy rodzaj oraz kilkadziesiąt nowych dla nauki grzybów. Publikacja ta zapewniła Eichlerowi trwałe miejsce w literaturze mikologicznej. Na cześć Eichlera nazwał Bresadola 1 rodzaj (*Eichleriella*) oraz kilka gatunków grzybów (*Radulum eichlerii*, *Helotium eichlerii*, *Tulasnella eichleriana*, *Lachnea eichlerii*, *Helotium eichlerii*, *Fusarium eichlerii*). Także rodzinne miasto Eichlera weszło do literatury w postaci epitetu gatunkowego jednego z grzybów opisanych przez Bresadolę (*Platygløea miedzyrzecensis*). Dzięki Eichlerowi mikologia światowa uzyskała wiele nowych, niezwykle cennych danych. W historii polskiej mikologii Eichler należy do nielicznych badaczy opracowujących grzyby z tak trudnych grup jak *Corticaceae*, *Thelephoraceae* (s. str.), *Septobasidiales*, *Tremellales* i *Auriculariales*, które w większości wytwarzają bardzo niepozorne, drobne, rozpustne i trudne do zauważenia owocniki.

Eichler od wczesnej młodości chorował na serce. W 1905 r. wyjechał do Warszawy na leczenie i zmarł tam 20.XI. Pochowano go w Międzyrzeczu. Obszerniej pisał o nim Znatowicz (1905) a zwłaszcza Hryniewiecki (1907). Poza tym wielu autorów zamieszczało krótkie wzmianki o Eichlerze. Wielka Encyklopedia Powszechna zupełnie pomija nazwisko tego botanika, który przecież należy do najciekawszych postaci wśród badaczy przyrody naszego kraju.

Poniżej zestawiono wszystkie publikacje Eichlera wiążące się bezpośrednio lub pośrednio z grzybami i śluzowcami, oraz zamieszczono wykaz ciekawszych gatunków opisanych przez Bresadolę (1903) na podstawie materiałów zebranych przez Eichlera. Obok oryginalnych nazw nadanych przez Bresadolę podano również aktualnie stosowane nazwy (oparto się m. in. na pracach: Bourdot, Galzin 1928, Domański 1972, Domański 1974, Donk 1966, Donk 1974, Eriksson 1958, Jülich 1972, Parmasto 1968).

SPIS PUBLIKACJI MIKOLOGICZNYCH B. EICHLERA

1. *Przyczynek do flory mykologicznej okolic Międzyrzecza*. Pam. Fizyogr. 11: 85—91.
2. (Bez tytułu: korespondencja dotycząca *Phytophthora infestans*). Wszechświat. 10 (33): 525—526.

1894

3. Spostrzeżenia nad grzybnią znajdującą się w tkance korowej pędów podziemnych gnieźnika bezlistnego *Neottia Nidus avis* Rich. Wszechświat. 13 (24): 380—381.
4. Grzybnia i korzenie niektórych jedno i dwuliściennych roślin. Wszechświat. 13 (31): 491—493.
5. Grzybek *Entomophthora sphaerosperma*. Wszechświat. 13 (49): 778—780.

1895

6. Zarodniki grzyba zwanego *Lentinus squamosus* Schaef. Wszechświat. 14 (35): 556.
7. Kształt i wielkość zarodników u niektórych grzybów z działu śluzowców (*Myxomycetes*) podstawko-zarodnikowych (*Basidiomycetes*) i woreczko-zarodnikowych (*Ascomycetes*). Wszechświat. 14 (50): 794—795.

1896

8. Własność światła, wydzielanego przez grzybnię opieńki brzozonej, *Armillaria mellea* Vahl. Wszechświat. 15 (34): 542—543.
9. *Phallus caninus* Schaeff. Sromotnik psi. Wszechświat. 15 (40): 636—638.

1898

10. *Urocystis occulta* (Walther). Wszechświat. 17 (27): 429—430.
11. Gnieźnik bezlistny (*Neottia Nidus avis* Rich.). Wszechświat. 17 (29): 460—462.
12. Brodawkowate narosty na korzeniach kosaćca błotnego (*Iris Pseud-Acorus* L.). Wszechświat. 17 (31): 494—495.
13. „Mykorhizy” u niektórych paproci (*Filices*). Wszechświat. 17 (35): 557—558.
14. Jeszcze kilka słów o gnieźniku (*Neottia Nidus avis* Rich.). Wszechświat. 17 (38): 603—604.
15. Spółka grzybni (mycelium) z ciałkami zieleni. Wszechświat. 17 (44): 699—700.
16. Działanie światła wydzielanego przez grzybnię opieńki brzozonej (*Armillaria mellea* Vahl.), na płytę fotograficzną. Wszechświat. 17 (51): 812.

1899

17. Przyczynę do flory grzybów Międzyrzecza. Wszechświat. 18 (9): 140.
18. *Ditiola radicata* (Alb. et Schw.). Wszechświat. 18 (18): 283—284.
19. *Botrydina vulgaris* Bréb. Wszechświat. 18 (35): 556—557.
20. *Tilletia Sphagni* Nawaschin i grzybnia prawdopodobnie innego pasożyta, niszcząca zarodniki torfowców. Wszechświat. 18 (40): 637—640.
21. Przyczynę do flory grzybów okolic Międzyrzecza. Wszechświat. 18 (48): 765—766.

1900

22. Materiały do flory grzybów okolic Międzyrzecza. Pam. Fyzyogr. 16: 157—206.
23. Czem niekiedy żywią się dzikie świnię (*Sus scrofa*)? Wszechświat. 19 (17): 270—271.
24. Spółka grzybni z kłęczami nasieźrzału pospolitego (*Ophioglossum vulgatum* L.). Wszechświat. 19 (24): 378—379.

25. *Sprostowania niektórych omyłek, znajdujących się w moich Materiałach do flory grzybów okolic Międzyrzecz w XVI tomie Pamiętnika Fizyograficznego*. Wszechświat. 19 (45): 716—718.

1901

26. *Przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecz*. Wszechświat. 20 (33): 525—527.
27. *Boletus flavidus* Fr. (grzyb żółtawy). Wszechświat. 20 (40): 638—639.

1902

28. *Przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecz*. Wszechświat. 21 (5): 76—77.
29. *Kola barwne wywoływane za pośrednictwem zarodników i pyłków kwiatowych niektórych roślin*. Wszechświat. 21 (27): 427—429.
30. *Przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecz*. Pam. Fizyogr. 17: 39—67.

1903

31. *Olbrzymia huba żagwiowa* [*Fomes fomentarius* (Linn.) Fr.]. Wszechświat. 22 (35): 541—542.

1904

32. *Drugi przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecz*. Pam. Fizyogr. 18: 1—31.

1905

33. *Didymosphaeria Marchantiae* Stab. Bot. Notis 1898. Wszechświat. 24 (22): 348.

1907

34. *Trzeci przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecz*. Pam. Fizyogr. 19: 3—40.

WYKAZ CIEKAWSZYCH GATUNKÓW GRZYBÓW OPISANYCH PRZEZ BRESADOLĘ NA PODSTAWIE MATERIAŁÓW EICHLERA

Nazwa nadana przez Bresadolę

Nazwa aktualnie stosowana

Rodzina: *Septobasidiaceae*

Septobasidium fuscoviolaceum Bres. — bez zmian

Rodzina: *Auriculariaceae*

Saccoblastia graminicola Bres. — *Helicogloea graminicola* (Bres.) G. E. Bak

Platygløea miedzyrzecensis Bres. — *P. sebacea* (Berk. et Br.) McNabb

Rodzina: *Tremellaceae*

Eichleriella incarnata Bres. — *E. alliciens* (Berk. et C.) Burt

Ulocolla badio-umbrina Bres. — *Exidia badio-umbrina* (Bres.) Killerm.

Protohydnum lividum Bres. — *Protodontia subgelatinosa* (P. Karst.) Pil.

- Tulasnella eichleriana* Bres. — Rodzina: *Tulasnellaceae*
T. pallida Bres. — „ „
T. pinicola Bres. — „ „
- Corticium frustulosum* Bres. — Rodzina: *Ceratobasidiaceae*
 — *Uthatabasidium ochraceum* (Mass.) Donk
- C. botryosum* Bres. — Rodzina: *Corticaceae*
 — *Botryobasidium botryosum* (Bres.) John Erikss.
C. pruinatum Bress. — *B. pruinatum* (Bres.) John Erikss.
C. sublaeve Bres. — *Ceraceomyces sublaevis* (Bres.) Jülich
Kneiffia clavigera Bres. — *Hyphoderma clavigerum* (Bres.) Donk
K. polonensis Bres. — *Hyphoderma polonense* (Bres.) Donk
Corticium niveum Bres. — *Hyphodontia nivea* (Bres.) Hohn Erikss *.
C. geogenium Bres. — *Hypochnicium geogenium* (Bres.) John Erikss.
Kneiffia farinosa Bres. — *Metulodontia farinosa* (Bres.) Parm **.
Odontia brinkmannii Bres. — *Sistotrema brinkmannii* (Bres.) John Erikss.
- Trametes subsinuosa* Bres. — Rodzina: *Polyporaceae*
 — *Coriollus ramentaceus* (Berk. et Br.) Domański = *Antrodia ramentacea* (Berk. et Br.) Donk.
T. flavescens Bres. — bez zmian (według Donka 1964) = *Diplomitoporus flavescens* (Bres.) Domański
Polyporus podlachicus Bres. — *P. varius* (Pers.) ex Fr., var. *podlachicus* (Bres.) Pol.
- Hypochnus alutaceo-umbrinus* Bres. — Rodzina: *Thelephoraceae* s. str.
 — *Tomentella alutaceo-umbrina* (Bres.) Bourd.
H. bresadolae Brinkm. apud Bres. — *Tomentella bresadolae* (Brinkm. apud Bres.) Bourd. et Galz.
H. fuscoferrugineus Bres. — *Tomentella fuscoferruginea* (Bres.) Litsch.

LITERATURA

- Bresadola J., 1903. *Fungi polonici a cl. Viro B. Eichler lecti*. Ann. mycol. 1: 65—131.
 Bourdot H., Galzin A., 1928 („1927”). *Hyménomycètes de France*. Sceaux. M. Bry.
 Domański S., 1972. *Fungi. Polyporaceae I (resupinatae) Mucronoporaceae I (resupinatae)*. Warsaw. Foreign Sc. Publ.
 Domański S., 1974. *Basidiomycetes (Podstawczaki) Aphyllophorales (Bezblaszkowe) Cz. I. Mała Flora Grzybów*. Warszawa—Kraków, PWN.
 Donk M. A., 1966. *Check list of European hymenomycetous Heterobasidiaceae*. Persoonia 4 (2): 145—335.
 Donk M. A., 1974. *Check list of European polypores*. Amsterdam—London, North-Holl. Publ. Co.
 Eriksson J., 1958. *Studies in the Heterobasidiomycetes and Homobasidiomycetes-Aphyllophorales of Muddus National Park in North Sweden*. Symb. Bot. Upsal. 16 (1): 1—172.
 Hryniewiecki B., 1907. *Bogumir Eichler*. Kosmos. 32 (1—2): 76—87.
 Hryniewiecki B., 1931. *Précis de l'histoire de la botanique en Pologne*. Warszawa, Soc. Bot. Pologne.
 Jülich W., 1972. *Monographie der Athelieae (Corticaceae, Basidiomycetes)*. Willdenowia. 7: 1—283.
 Parmasto E., 1968. *Conspectus systematis Corticiacearum*. Tartu, Inst. Zool. et Bot. Acad. Sc. R.P.S.S. Eston.
 Znatowicz B., 1905. *Bogumir Eichler*. Wszechświat. 24 (45): 716—717.

Władysław Wojewoda

Pracownia Mikologii Instytutu Botaniki PAN, Kraków

* *Hyphoderma niveum* Jülich, Persoonia 8: 80. 1974.** *Bulbillomyces farinosus* (Bres.) Jülich, Persoonia 8: 69. 1974.